

ĐƯỜNG ĐẾN XÃ BỒ ĐỀ ĐẦU THẾ KỶ XVII

PHAN TRƯỜNG NGHỊ

Hoàng Việt Nhất Thống Dư Địa Chí của Binh bộ Thượng thư Lê Quang Định dâng cho Gia Long năm 1806. Dựa vào bản dịch của Phan Đăng (từ trang 251 đến 260), theo đó có thể mô tả con đường khởi từ trấn thành Quy Nhơn (thành Hoàng Đế cũ) theo đường Dịch trạm đi về hướng Bắc để đến xã Bồ Đề, quê quán của Cống quận công Trần Đức Hòa.

+ Từ cửa Bắc trấn thành theo đường trạm đi ra hướng Bắc 436 tầm, (1tầm #2,12m) đến điểm Gò Găng (tr251), nay thuộc Phường Nhơn Thành Thị xã An Nhơn.

+ Đi tiếp 885 tầm đến điểm Hòa Đông (tr252), nay thuộc xã Cát Tân, Phù Cát.

+ Tiếp 5874 tầm đến điểm Vĩnh Trường (tr252) , nay thuộc xã Cát Hanh, Phù Cát. Ở đây có đường nhánh ra cửa Đề Gi.

+ Tiếp 5440 tầm đến điểm Trà Quang (tr253), nay thuộc Thị trấn Phù Mỹ

+ Tiếp 1691 tầm đến điểm Tường An (tr255), nay thuộc xã Mỹ Quang, Phù Mỹ

+ Tiếp 7536 tầm đến điểm Trà Ổ (tr256), nay thuộc xã Mỹ Châu, Phù Mỹ, nơi có đường nhánh xuống cửa Hà Ra.

+ Tiếp 8054 tầm đến chợ Lệ Dương, ở đây rẽ hướng Tây đi lên 390 tầm đến huyện nha Bồng Sơn (tr257), nay là Kp Liêm Bình, Phường Bồng Sơn Thị xã Hoài Nhơn.

+ Từ chợ Lệ Dương theo đường trạm ra hướng Bắc 230 tầm đến điểm Trung An (tr258), nay thuộc các Kp 1, 2, 3, 4, 5, và 6 của phường Bồng Sơn.

+ Từ điểm Trung An đi tiếp 4967 tầm đến cầu Ngọc An (cầu Bồ Đề) (tr259), nay thuộc Kp Ngọc An Phường Hoài Thanh Tây. Tại đây có nhánh ra hướng Đông 265 tầm đến điểm Phụng Du (nay thuộc Phường Hoài Hảo) rồi ra tiếp chừng 19600 tầm đến điểm Thanh An, nay là Thạnh Mỹ Phường Tam Quan Bắc.

Từ đây ra hướng Bắc 3515 tằm đến đỉnh đèo Cung Quảng, nay gọi là đèo Bình Đê.

+ Từ cầu Ngọc An đi tiếp đường trạm hướng Bắc 4719 tằm đến đường cát Lân Đê (nay là thôn Bình Đê xã Hoài Châu Bắc). Ở đây có một nhánh rẽ hướng Tây đi lên 950 tằm là đến Đình của xã Bồ Đề (tr 260).

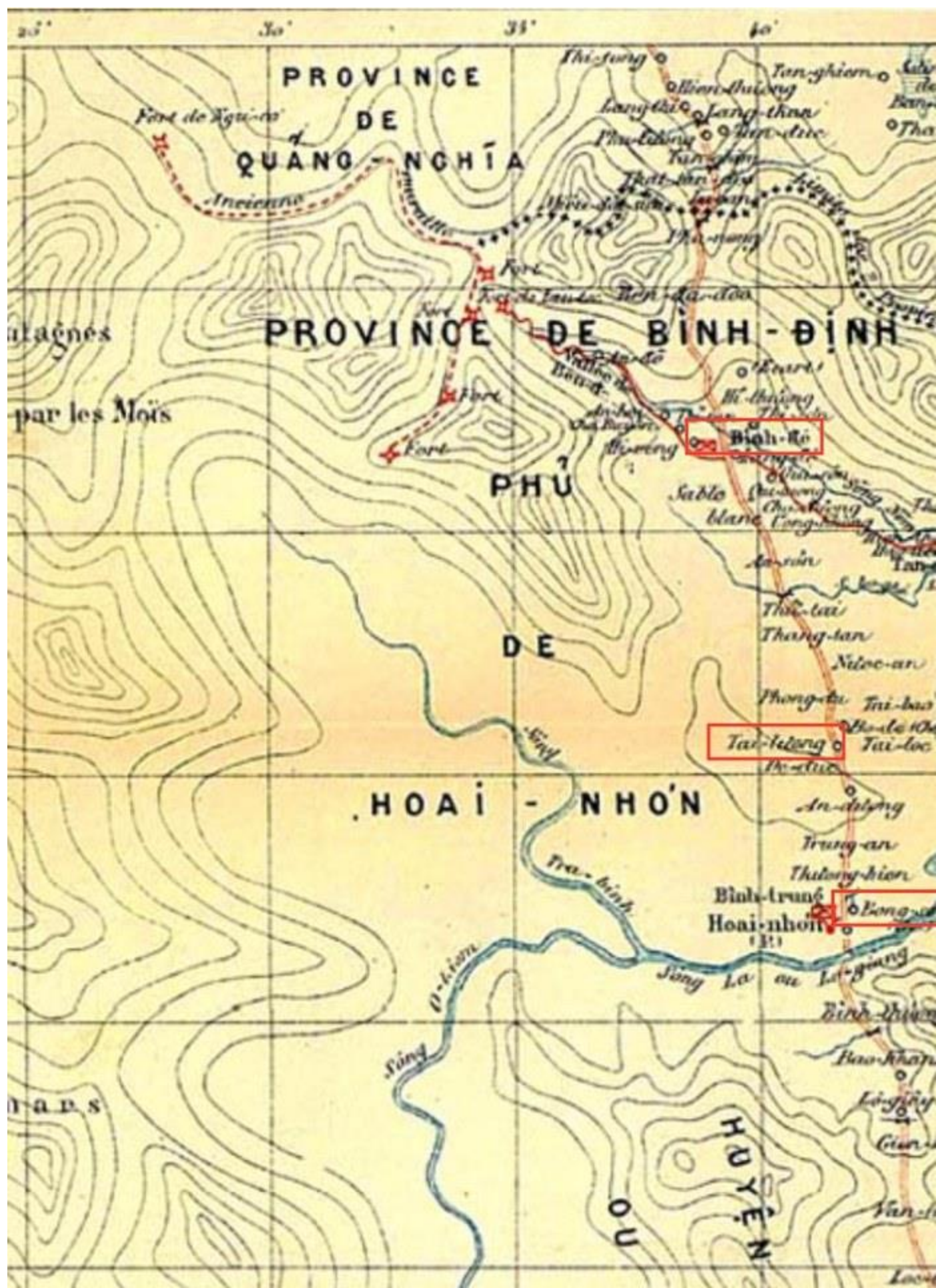
Ở đây thấy được đường Trạm tức là đường Cái quan, xưa cũng gọi là đường Thiên lý. Xét bản đồ trong tác phẩm Voyage d'exploration de Hué en Cochinchine par la Route mandarine của Camille Paris quăng năm 1899 (bản dịch nay là Du Hý Trung Kỳ Theo Đường Cái Quan), đường Thiên lý lúc chưa cải thành QL 1A hiện nay, từ đèo Bến Đá (Thạch Tân) ranh giới với Mộ Đức Quảng Ngãi đi xuống Hy Văn của xã Hoài Sơn, Bình Đê của xã Hoài Châu Bắc, tiếp xuống An Sơn (nay là Liễu An, Liễu An Nam của xã Hoài Châu Bắc, An Sơn của xã Hoài Châu), Phụng Du của Phường Hoài Hảo để tiếp giáp với Ngọc An phường Hoài Thanh Tây, rồi xuống Bồng Sơn.

Ngôi đình xã Bồ Đề hẳn là tọa lạc quăng thôn Hy Văn hiện giờ. Xưa nơi này còn để lại câu ca:

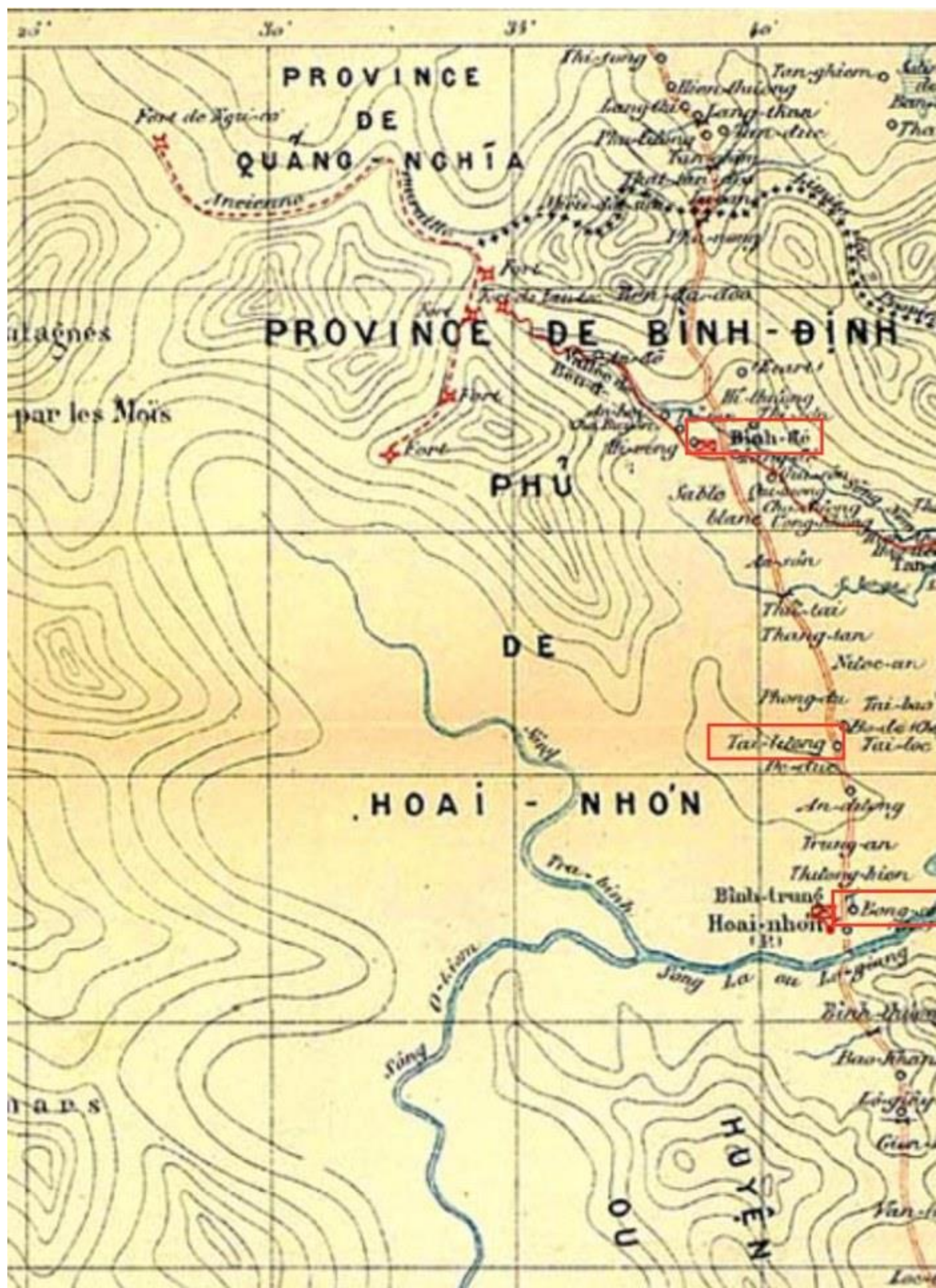
*Nhong nhong nhong ngựa Ông lại về
Cắt cỏ Bồ Đề cho ngựa Ông ăn*

PHAN TRƯỜNG NGHỊ

Bản

đồ trong sách của Camille Paris năm 1899 [See less](#)

with Lâm Nguyệt Nữ and Quang Trung Binh Khe.